

## **Představa, pojem atd. II (3. 10. 1983)**

### **KAZETA 1**

#### **STRANA A**

...

O intencionálním předmětu – proč právě tento termín...

O řeči a jazyku...

#### **STRANA B**

...

Návrat ke „krásnému chlapci“ z *Faidra*...

O univerzáliích... Středověk nerozlišoval dost mezi pojmem a intencionálním předmětem. Ne že by to nedělal vůbec, prý se něco takového najde u Dunse Scota... Běžně se ale říkalo, že obecniny, *universalia*, jsou pojmy. A otázka byla, zda to jsou také svého druhu skutečnosti, nebo zda to jsou pouze zvuky, jména. Otázka byla, zda *universalia sunt realia* – to říkali realisté; nominalisté říkali, že *universalia* jsou *nomina*, jména. Ta jména jsou pouhým *flatus vocis*, zněním hlasu. Tady dokonce není ani rozlišení mezi intencionálním předmětem a slovem...

Závěr: Slovo „chlapec“ může znamenat buď pojem chlapce nebo intencionální předmět „chlapec“ nebo konkrétního živého chlapce...

### **KONEC VÝKLADU VE 28:45**

*Otázka na víru...*

LvH: Vliv filosofie na životní postoj – na příkladu nacionalismu (nemůžete na tom postavit celý život)...

Řecká filosofie jako racionalizace mýtu, izraelská tradice jako protimytická orientace, která ovšem nedisponuje logem (a v křesťanství přebírá aparát archetypického myšlení)... Orientace na budoucnost se prosazuje prostřednictvím prostředků, které jsou vzaty z tradice orientující se na minulost. Dochází k napětí a na koncilech se rodí formulace, které nějak stojí mezi oběma těmi stranami... **[VELMI ZAJÍMAVÁ A PĚKNÁ PASÁŽ, AŽ DO KONCE KAZETY!]**

### **KAZETA 2**

#### **STRANA A**

Že Ježíš má dvojí podstatu, nás už dneska neprovokuje, ale tehdy to byl nesmysl – každý vzdělaný člověk věděl, že žádná věc nemůže mít dvojí úsiá... A oni to užili do té dogmatické formule, protože právě na těch místech lámali vnitřní striktnost té myšlenky, která táhla k tomu filosofičnu... Původně teologie vznikla jako apologie, proti filosofii, aby hájila, strážila základní pravdy. Pravda se stala – pravda se prosazuje a děje se dál...

*Otázka na nominalismus...*

LvH: ...

Vítězství nominalismu jako móda, jako ideologické vítězství (když má někdo moc, tak ji má – a jaképak skrupule?)... Aristotelés byl odhozen ne proto, že byl překonán, ale proto, že móda byla odhazovat Aristotela. Já si myslím, že to je něco, co hraje v dějinách myšlení velmi často velkou roli. Musíme považovat za obzvlášť vynikající, když myšlení někde opravdu jde po těch argumentech – třeba polemika mezi anglosaským empirismem a kontinentálním racionalismem. Tam šla filosofie dopředu pokusem vyargumentovat vlastní pozici proti pozici toho druhého. Kdežto nominalismus vítězil jistým podbízením, uvolněním závazných pravidel, norem, a takovým zpovrchněním a uvolněním vztahů k širším souvislostem, uvolněním disciplíny. Skutečně se nepodaří prokázat, že nominalismus zvítězil silou ducha, převahou argumentů a tak. Nominalismus je odpovědný za to, že dodnes – přes všechnu vědu, která z toho vznikla – naše myšlení stojí pod úrovní středověkého myšlení.

*Aleš Havlíček: Otázka na znaky...*

LvH: Znak je možný už jen za jazykové situace, není možný v předjazykové rovině. Znak sám nic neznámá; musí tady být někdo, kdo ví, co ten znak znamená... Znak je cosi nesamostatného. Aby se znak stal znakem, je třeba řečové, logické souvislosti. Teprve v prostředí smyslu může být něco znakem. Znak se stává znakem pouze za určitých okolností, které na něm nezávisí. Když někdo chce vykládat povahu jazyka na základě vztahu mezi znakem a označovaným...

**KONEC STRANY A**

**STRANA B**

O jazyku...

**KONEC STRANY B**